

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle

Asia: Suomen Rehtorit ry:n lausunto Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle

Viite: Lausuntopyyntö O 20/2024 vp Perusopetuksen oppimistulokset, mahdollisuuksien tasa-arvo ja rahoitus

Suomessa väestönkehitys ja alueiden erilaiset haasteet ovat asia, jotka heijastuvat merkittävästi koulutukseen. Koulutuksen rahoitus on saatava kuntoon pikimmiten, jotta voimme tarjota tasa-arvoista koulutusta eripuolilla Suomea. Kaikilla Suomen alueilla pitää olla taloudellinen mahdollisuus tarjota laadukasta perus- ja toisen asteen opetusta kaikille huomioiden erilaisista lähtökohdista ja taustoista tulevat opiskelijat. Valtionosuusuudistuksen kariutuminen on saattanut kuntia todella vaikeuksiin. Uudistus on toteutettava mahdollisimman pian.

Kouluverkkojen tiivistyessä ja koulujen kokojen kasvaessa on tärkeää huomioida myös koulujen johtamisen resurssit. Oppilaitosten rehtoreiden perus- ja täydennyskoulutusta on kehitettävä. Koulujen koot kasvavat ja jaetun johtajuuden merkitys arjessa kasvaa. Apulaisrehtorijärjestelmää on tärkeää kehittää. Hyvällä ja laadukkaalla johtamisella varmistamme koulujen oppimistulosten kehittymistä ja koulutuksen tasa-arvoa kestäväen talouden näkökulmat huomioiden.

Tarvitsemme positiivista keskustelua koulutuksen merkityksestä tulevaisuuden kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Jokaisella suomalaisella pitää olla nyt ja tulevaisuudessa mahdollisuus koulutukseen.

Laadukkaan ja vetovoimaisen opettajankoulutuksen sekä työn merkittävyyden kautta varmistamme kelpoisten ja työtään jatkuvasti kehittävien opettajien hakeutumisen alalle. Suomen rehtoreiden näkökulmasta opettajarekisteri ei ole yksiselitteinen asia. Rekrytoinneissa on joskus tilanteita, jolloin kelpoisia ja tehtävään soveltuvia opettajia on välillä mahdoton saada rekrytoitua. Rekrytoinnissa pyritään aina ensisijaisesti valitsemaan kelpoisia opettajia, mutta joissain tapauksissa kelpoisten opettajien saatavuus vaihtelee, jolloin tärkeässä roolissa on haastattelussa tehtävä soveltuvuusarviointi. Suomessa jo tälläkin hetkellä kelpoisuusvaatimukset ohjaavat opettajarekrytointia.

Opettajatietorekisteri olisi hallinnollisesti erittäin raskas ja hankala toteuttaa. OKM:n selvityksessä on todettu, että käytännön toteutus nojautuisi hyvin pitkälle työnantajien tiedonantovelvollisuuteen eli käytännössä kuntiin ja kouluihin. Rehtoreiden näkökulmasta tämä tarkoittaisi taas yhtä lisäohjelmaa ja raportoinnin lisääntymistä, joka on aina pois arjen pedagogisesta koulun johtamisesta ja kehittämistyöstä.

Haluamme nostaa esiin myös vastuun rekisteriin vietyjen tietojen oikeellisuudesta ja rekisterin käytön vastuullisuuden haasteista. Opettajatietorekisteristä voi muodostua kuntien ja koulujen ohjauksen, valvonnan ja vertailun väline. Rehtoreiden näkökulmasta opettajatietorekisteri ei tuo mukanaan sellaista lisäarvoa koulutyön kehittämiseen johtamisen ja koulun kehittämisen näkökulmasta, että sitä kannattaisi edistää.

Arvioinnista tulee saada yhdenvertaista, mutta Suomen vahvuus on nimenomaan se, että emme ole testanneet kansallisesti. Tämä aiheuttaisi myös koulujen ranking-listojen syntymisen, ja sitä emme

missään tapauksessa halua. Huoltajien tulee voida luottaa siihen, että jokainen lapsi saa parasta opetusta omassa lähikoulussa. Meillä Suomessa on ollut vahva lähikouluperiaate, joka tukee lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä ja mahdollistaa itsenäistymisen oman ikäkauden edellytysten mukaan.

Valtakunnallisessa opetussuunnitelmatyössä on jatkossa hyvä asettaa vuosiluokkakohtaisia tavoitteita, jotka yhdessä vuosiluokkakohtaisten vähimmäisosaamisen kriteereiden kanssa tukevat arvioinnin selkeyttämistä entistä yhdenvertaisemmaksi.

Oppilaiden oppimistulokset saadaan nousuun laadukkaalla ja pitkäjänteisellä työllä kohdistamalla resursseja koulujen arkityöhön. Oppilaiden vuosiviikkotuntimäärää on myös hyvä tarkastella, jotta oppimistulokset saadaan nousuun. Laadukas, yksilölliset tarpeet huomioiva opetus vaatii laadukasta opettajien sekä rehtoreiden koulutusta ja mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen. Hyvinvoiva kouluarki rakentuu laadukkaista tukipalveluista, jotka tukevat opettajien ja rehtoreiden arvokasta työtä hyvien oppimistulosten varmistamiseksi. Tärkeää on, että me jokainen saamme keskittyä oman perustehtävän hoitamiseen ja kehittämiseen yhteistyötä tehden riittäväillä resursseilla.

Helsingissä 14.4.2026

Päivi Ikola
puheenjohtaja
Suomen Rehtorit ry